

KULTURA

FESTIVALI Jubilarni 20. »Ples u kolovozu« u Berlinu

Khan, Dubois i Forsythe mamci za publiku

■ U 27 dana bit će uprizoreno 29 što plesnih, što baletnih predstava s brojnim njemačkim i inozemnim izvođačima

Zrinka ZORČEC

Najveći baletni i plesni festival u Njemačkoj, »Ples u kolovozu« (Tanz im August) u Berlinu, ljetos obilježava svoju 20. obljetnicu. U svome će jubilarnome izdanju »Tanz im August« od 15. do 31. kolovoza ugostiti brojne njemačke i inozemne izvođače, koji će pak nastupati na čak deset pozornica.

Organizatori, TanzWerkstatt Berlin i Hebbel am Ufer, izdvojili su kao najveće mamce za publiku svjetski ugledne koreografe - Britanca Akrama Khana i Francuza Oliviera Dubois.

Naslijeđe iz šest zemalja

Tako Akram Khan na njemačkome festivalu gostuje s koreografijom »Bahok«, koju pak je zagrebačka publika s neskrivenim oduševljenjem popra-

bačkoga Tjedna suvremenog plesa - »Accumulated Layout«, komadom u kojem Umeda radikalno dekonstruira hip hop uz dovitljivo poigravanje sa svjetlosnim i zvučnim efektima.

Zanimljivo je da organizatori kao zvijezdu nisu izdvojili jednoga od najvećih plesnih provokatora današnjice, pjesnika antibaleta, Williama Forsythea, koji je u suradnji s još trojicom koreografa osmislio balet »Dreamlands«. Forsytheov se »Second Detail« opisuje kao srž njegove plesne filozofije - promišljeno, razigrano, s naglaskom na fizičkom naporu plesača.

Kao produkcija koja najviše zalazi u queer područje plesa nameće se ona Bugarina Ive Dimčeva - »Lili Handel«. Dimčev u performansu jest Lili Handel, androgina figura koja o svome raskalašenome

BRAZILSKI HIP HOP

»Febre« protiv nasilja

U Berlinu će njemačku premijeru doživjeti i produkcija »Febre« brazilske hip hop skupine »Membros Companhia de Danca«, koja tematizira dva društvena fenomena, vlast i nasilje u brazilskoj svakodnevnici. Ta brazilska skupina već deset godina radi na političko angažiranom obliku plesa s ciljem raskrinkavanja sveprisutnoga neeksplicitnog nasilja u društvu.

tila nedavno na Eurokazu. Khan je u »Bahoku« okupio osam plesača iz šest država - Kina, Koreje, Indije, Slovačke, Južne Afrike i Španjolske - i nadahnut njihovom kuturnom različitosti stvorio impresivno plesno istraživanje kako osobne, tako i prošlosti zemlje iz koje dolaze.

U predstavi »Faune(s)« koreograf Olivier Dubois uhvatio se u koštac s ranim avangardnim baletom iz prošloga stoljeća, »Faunovim posljednjem podnevom« ruskoga baletana i koreografa Vaclava Nižinskoga iz daleke 1912. godine, a koji pak je u plesnu povijest upisan kao »skandalozna uspješnica«.

Francuz će na pozornici ponuditi četiri različite, a opet povezane interpretacije toga baleta, koji ga je potaknuo na promišljanje o plesnome naslijeđu i promjenama plesača kroz godine.

Pjesnik antibaleta

Multidisciplinarni umjetnik Hiroaki Umeda još je jedan znanac hrvatskih ljubitelja plesnog izričaja, a Berlinčanima će se predstaviti radom kojim je fascinirao i publiku zagre-

životu nadrealno, gotovo pa perverzno govori i pjeva glasom napuklim od života.

»Cvrčak i mrav« iz Hrvatske

Ako ste pomislili da Hrvatske na tako značajnome festivalu nema, bili ste u zabludi. Koprodukcija Zagrebačkoga kazališta mladih i performerske skupine BAD.co »Promjene« koreografkinje Nikolije Pristaš tematizira La Fontaineovu basnu »Cvrčak i mrav«, točnije različite inačice potonje.

Problem buke i trenja u komunikaciji, šuma i tišina u glazbi, radnosti i medijalnosti plesa kao umjetnosti, što su sve izvedenice iz temeljne opreke rada i lijenosti, uključeni su u taj politički snažan plesni projekt.

Popis reprezentativnih imena zaista je podugačak i jamči vrsnu manifestaciju koja će potrajati 27 dana tijekom kojih će biti uprizoreno 29 što plesnih, što baletnih predstava, a po kraju svake predstave posjetitelji će moći porazgovarati s nekim od najslavnijih baletnih i plesnih imena današnjice.

KNJIŽEVNOST Najprodavanija knjiga u mjesecu srpnju u Hrvatskoj - »Otok« Victorije Hislop

Priča o otoku gubavaca svjetski hit

Najavljena kao knjiga za plažu, »Otok« uspijeva biti istodobno i lagana i teška. Obradujući temu bolesti gube, neće se bezbrižno pročitati i jednostavno zaboraviti

Ines KOTARAC

Postoje bolesti koje zahvaćaju društvo u cjelini, mijenjaju sastav stanovništva i brišu s lica zemlje cijele gradove. Takva je kuga koja se u književnosti utjelovila u odličnom romanu Alberta Camusa nazvanom upravo prema njoj »Kuga«. Postoje, s druge strane, bolesti koje zahvaćaju pojedince, a društvo prema tim pojedincima biva nemilosrdno. Takva je guba (lepra), a knjiga koja je u svoje središte stavila tu jednu od najstarijih bolesti na svijetu je roman »Otok« Victorije Hislop.

Već su u Starom zavjetu gubavci nazivani nečistima, ljudima koje treba ukloniti iz društva. Iako živimo u vremenu side i hepatitisa, a guba nam se čini kao davno izumrla bolest, na žalost, to je daleko od istine.

U 20. stoljeću guba se još mogla sresti i u Europi, pa je jedna od posljednjih kolonija gubavaca bila smještena na otoku Spinalonga kraj Krete, o kojoj će još biti riječi. Iako je danas nema u Europi, 2004. godine otkriveno je više od 400 000 novih slučajeva gube u zemljama u razvoju.

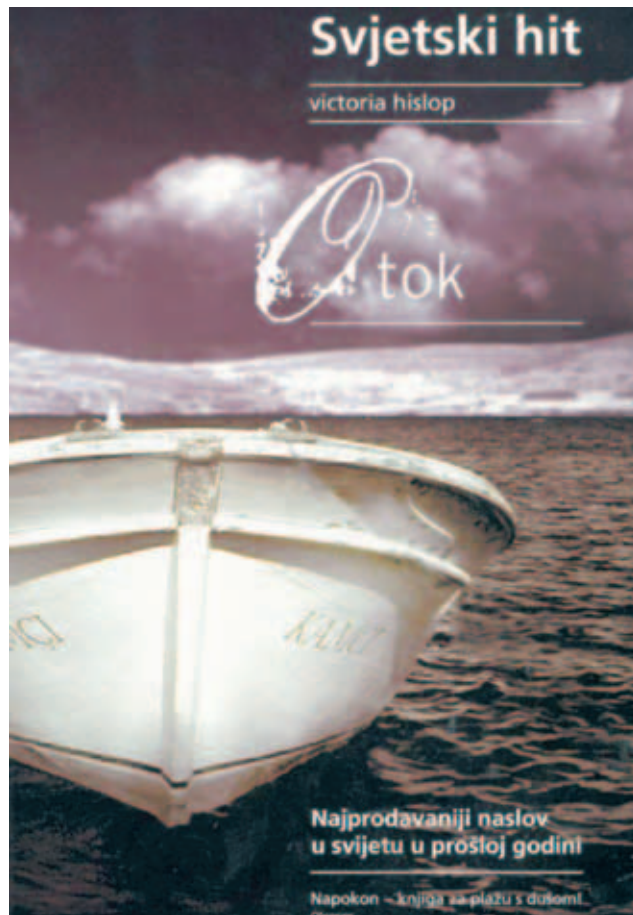
Otočić na sjeveru Krete

Victoria Hislop koja piše putopise za *Sunday Telegraph* otputovavši na Kretu u vodiču po Grčkoj primijetila je sitnu bilješku o otočiću sa sjeverne strane Krete: »Spinalonga je napuštena kolonija gubavaca na malom otoku blizu obale. Brodovi na nju voze svakih pola sata«. Bio je to sitan, ali dovoljan poticaj da ova autorica u taj stvarni i povijesni kontekst utka fikcionalnu priču o obitelji koja je višestruko s tim otokom povezana.

»Otok« (Island) Victorije Hislop knjiga je koja je 2007. godine dobila British Book Award kao najbolja debitantska knjiga i u samo par tjedana popela se na vrhove ljestvica najprodavanijih knjiga. Hrvatski čitatelji kao da prate svjetske trendove i čim je dospjela u naše knjižare i na naše kioske, postala je najprodavanijom knjigom u mjesecu srpnju.

Najavljena kao knjiga za plažu s dušom s primamljivim ljetnim naslovom »Otok«, uspijeva biti istodobno i lagana i teška. Pitko pisana, ova knjiga ne traži od čitatelja pretjeran napor za prohod kroz tekst, a obradujući temu bolesti koja zacrtava sudbine likova, neće se bezbrižno pročitati i jednostavno zaboraviti.

Dvadeset petogodišnja

Alexis Fielding arheologinja je grčkog podrijetla koja živi u Velikoj Britaniji. Zatječe-mo je u trenutku kad joj se višegodišnja ljubavna veza čini kao promašaj i kad se pita čemu istraživati hladne ostatke prošlih civilizacija kad može udahnuti život u svoju vlastitu prošlost.

Skrivana povijest predaka

Upravo zato na putovanju s dečkom po Grčkoj nju ne mame toliko turistička odredišta starogrčke kulture, koliko rodno mjesto njezine majke Sofije, Plaka. Nasuprot Plake ona otkriva otok

Spinalongu, na kojem se od 1903. do 1957. godine nalazila jedna od posljednjih kolonija gubavaca u Europi.

Alexisina majka Sofija rođena Petrakis je priču o svojim predecima skrivala cijeli život kao zmija noge pa kćerinu radoznalost rješava tako da Alexis usmjerava na svoju staru prijateljicu Fotini koja živi u Plaki.

Fotini postaje pripovjedačica i u nekoliko dana Alexis saznaje potresnu priču o tri generacije žena njene obitelji. Eleni, Alexisina prabaka, bila je učiteljica u Plaki koja se zarazila gubom i bila je primorana preseliti

se na otok preko puta Plake, na Spinalongu.

Eleni je veza sa starim životom bio muž Giorgis kojem je posao bio dovoziti hranu i potrepštine i nove zaražene pojedince na otok poput suvremenog Harona. Elenino putovanje bilo je jednosmjerno i konačno, a svoje dvije kćeri - Annu i Mariju - ona nikada više neće vidjeti.

Nemali dio romana posvećen je Anni i Mariji, koje odrastaju u dvije potpuno različite žene. Njihovi će karakteri, Annin energični i nesmotreni i Marijin osjetljivi i poslušni, odrediti njihove sudbine. Suhe mrlje na koži koji su prvi znakovi lepre ponovno će preusmjeriti živote obitelji Petrakis. U tom će se razdoblju već pronaći lijek za tu opakost bolesti i Marija će kanal između Plake i Spinalonge, za razliku od svoje majke, prijeći u oba smjera.

Kolonija gubavaca

Iako kolonija gubavaca ne pobuđuje lijepe asocijacije, prvi susret s uređenim selom na Spinalongi donosio je iznenađenje za sve došljake. Nakon dugačkog tamnog tunela čekale su ih dražesne kuće, opremljene prodavaonice, živahna taverna, uređena bolnica, škola i kino. Na otoku su redovito izlazile novine, a načelnik otoka se birao demokratskim putem.

Ljudi koje je snašla ista nevolja bili su upućeni jedni na druge i nada da će se pronaći lijek nije im dopuštala da se predaju apatiji. Ponekad je, koliko god to čudno zvučalo, bilo sigurnije biti na otoku nego na kopnu. Za vrijeme 2. svjetskog rata strah od gube je držao njemačke vojnike koji su na kopnu pokazivali svu svoju silu, podalje od otoka i njegovih stanovnika.

Tema srama, čak pomalo i neshvatljivog srama koji pada na cijelu obitelj, provlači se kroz živote nekoliko protagonista romana kao postojana nit. Posebno se motiv srama odražava na život Alexisine majke Sofije. Taj sram uzrokuje prešućivanje obiteljske povijesti, odbacivanje nekih sudionika te povijesti i konačno dovodi do grizodušja i kajanja. Ona je iz Grčke otišla kao mlada zaljubljenica žena i trudila se zaboraviti ono što je ostavila. No, riječima njene prijateljice Fotine »ono što nazivamo sudbinom velikim dijelom određuju naši predci, a ne zvijezde«. U budućnost je teško koračati bez suočenja s prošlošću, a sve prešućeno, težit će izgovaranju.

OTOK »DUGI TRN«

Ulaz kroz »Danteova vrata«

Otok Spinalonga nalazi se sa sjeverne strane Krete, kod gradića Elounde. Jedno je vrijeme otok bio u vlasti Mlečana, koji su 1579. godine na ruševinama akropole sazidali tvrđavu koja im je služila u obrani od Turaka sve do 1715. godine. Ime otoka originalno je bilo »Stin Elounda«, što je značilo »prema Eloundi«, gradu nasuprot koga se otok nalazio. Mlečanima taj izraz nije bio razumljiv pa su ga prilagodili svom jeziku i nazvali ga Spinalonga, što znači »dugi trn«. Isto ime nosi jedan otok u blizini Venecije. U selo na otoku moglo se ući na dva ulaza. Jedan od njih je opisan u romanu »Otok« kao dugi tunel kroz koji su gubavci ulazili u koloniju. Taj se ulaz nazivao »Danteova vrata« jer oni koji su ulazili nisu znali što ih čeka na izlazu iz tunela. Danas je otok zanimljivo turističko odredište koje osim priče o jednoj od posljednjih kolonija gubavaca nudi prekrasne divlje plaže.

